

TNC AKTUELLT

Årgång 18(1976):1

Tekniska Nomenklaturcentralen · Box 43 041 · 100 72 Stockholm · Tfn 08-84 04 90

ORDFÖRANDESKIFTE I REPRESENTANTFÖRSAMLINGEN

Vid fjolårets sammanträde beslöt representantförsamlingen att vidta vissa ändringar i paragraferna 6 och 10. Ändringarna har därefter stadgeenligt underställts regeringens prövning. Regeringen har i enlighet med de nya stadgarna uppdragit åt Styrelsen för teknisk utveckling, STU, att utse ordförande i representantförsamlingen samt en av revisorerna.

För tiden fr.o.m. den 1 januari 1976 t.o.m. den 31 december 1978 har STU utsett professor Erik Ingelstam till ordförande i representantförsamlingen. Ingelstam har under en lång följd av år varit professor i fysik vid tekniska högskolan i Stockholm och föreståndare för Institutet för optisk forskning. Sedan några år upprätthåller han befattningen som chef för Mätcentrum vid Statens provningsanstalt.

Erik Rudberg, som nu med ålderns rätt drar sig tillbaka, har varit representantförsamlingens ordförande i 10 år. Dessförinnan hade han under en oavbruten följd av 12 år varit styrelsens ordförande. Redan år 1949 inträdde emellertid Erik Rudberg som ledamot av TNCs arbetsutskott, senare förvandlat till styrelse. Som ständig sekreterare under många år i Vetenskapsakademien, en av TNCs stödjare, och som verksam i många andra sammanhang har han alltid visat positivt engagemang för TNCs sak.

Revisorförordnande

Statssekreteraren i kommunikationsdepartementet, Nils-Olov Hasslev, har fått förlängt förordnande som revisor i representantförsamlingen. Förordnandet gäller för tiden 1 januari 1976 t.o.m. 31 december 1978.

INNEHÅLL

ORDFÖRANDESKIFTE I REPRESENTANTFÖRSAMLINGEN	1
REPRESENTANTFÖRSAMLINGENS ÅRSMÖTE NORDISKT TERMINOLOGISEMINARIUM	1
NOTISER	2
TELETERMBANKER	2
NORDISK AVFALLSORDLISTA	3
TERMFRÅGOR I URVAL	4

REPRESENTANTFÖRSAMLINGENS ÅRSMÖTE NORDISKT TERMINOLOGISEMINARIUM

TNCs representantförsamling sammanträder torsdagen den 22 april 1976. Programmet efter årsmötesförhandlingarna kommer i år att ägnas det nordiska terminologisamarbetet. Flera nummer av TNC-Aktuellt år 1975 upptog sidor av och synpunkter på nordiskt samarbete inom terminologiområdet. Under 1975 har dessutom terminologiarbete inletts på nyinrättade motsvarigheter till TNC i Finland, Tekniikan Sanastokeskus, och i Danmark, Arbejdsgruppe Terminologi vid handelshögskolan i Köpenhamn. Rådet för teknisk terminologi, RTT, i Norge är ungefär lika gammalt som TNC.

Företrädare för de nordiska terminologiorganen kommer att på årsmötet ge en kort presentation av de olika institutionerna och det arbete som pågår.

Presentationen får bli inledningen till det nordiska terminologiseminarium som beräknas pågå under hela nästföljande dag med ca 30 deltagare, i huvudsak representerande de olika terminologiorganen. Planerade diskussionspunkter är bl.a. samarbetsformer för det nordiska terminologi-arbetet, terminologi i utbildningen, maskinella hjälpmedel och rationalisering av termarbetet.

Kallelse till årsmötet kommer att i sedvanlig ordning sändas till medlemmar och övriga intressenter.

Arbetsgrupp för språkvårdssamverkan

I samband med Svenska Språknämndens årsmöte i september 1975 framförde professor Sture Allén ett förslag om att en arbetsgrupp för språkvårdssamverkan skulle bildas. Gruppen skulle enligt förslaget bestå av företrädare för Svenska Akademien, Svenska Språknämnden, Sveriges Standardiseringskommission och TNC.

TNC representeras i arbetsgruppen av Einar Selander. Ett konstituerande sammanträde hölls den 4 februari, där man i korthet gick igenom nuvarande samarbetsformer. En djupare genomgång av de praktiska samarbetsformerna sådana de praktiseras förbereds inför nästa sammanträde som skall hållas senare i vår.

Studiebesök

TNC besöktes tisdagen den 10 februari av personer från Utrikesdepartementets (UD) translatorsektion. Besöket var en följd av de under senaste åren utvidgade kontakterna mellan UD och TNC.

Föreläsning vid Bibliotekshögskolan

TNCs verkställande direktör Einar Selander föreläste den 19 februari på Bibliotekshögskolan i Borås för studerande på linjen forsknings- och företagsbibliotek.

Femårsregistret

I TNC-Aktuellt 1975:6 fanns i separat bilaga ett femårsregister över termer som TNC behandlat i TNC-Aktuellt och i facktidskrifter.

På förekommen anledning bör förtydligas att registret endast i undantagsfall redovisar termer som publicerats i ordlistor under motsvarande femårsperiod.

Femårsregistret innehåller ca 1 000 termer medan den i ordlistor publicerade termsskatten uppgår till ca 10 300 termer för tiden 1970–75.

TELETERMBANKER

Notiser i fackpress och dagstidningar har under den senaste tiden fört ut som en nyhet förekomsten av en internationell teletermbank. Det är Siemens AG som lagrat på dataminne ca 2 miljoner ord av intresse för teletekniken.

I det sammanhanget ter sig TNCs ambitioner med system TERMDOK måhända blygsamma. Under inmatning är exempelvis just nu en termsamling, också den med teletekniskt innehåll, som omfattar ca 10 000 poster.

En jämförelse mellan talen är emellertid ganska ointressant. (Den är inte heller rättvisande: Siemens räknar varje ord på varje språk vilket TNC inte gör. TNCs intresse är främst knutet till definitionstext.) Värt att notera är i stället förekomsten på skilda håll av maskinläsbara termbanker inom samma sakområde och att ISO har under arbete ett format för utbyte av information i sådana termbanker.

En svensk teletermbank i TNCs regi har nu lämnats av Televerket, som under en följd av år sammanställt termmaterial på blanketter. Ord och definitioner har därvid hämtats från svensk standard, TNC-publikationer och egna källor.

Nu pågår således inmatning enligt system TERMDOK av dessa termer. Som motiv för anslutningen pekar Televerket på behovet av tillgänglighet och smidighet i hantering av materialet. Det väntas nu komma till nytta både för sökning av aktuella rekommendationer och som underlag för ny terminologi. Självfallet arbetar TNC för att också andra intressenter ska söka ansluta sitt material till termbanken, som först därigenom får allmängiltigt värde.

NORDISK AVFALLSORDLISTA

TNC påbörjade sommaren 1973 ett ordlistearbete inom området avfall och dess hantering. Ekonomiskt stöd för projektet erhöles från Statens naturvårdsverk, SNV. Efter ett omfattande förberedelsearbete innefattande inventering och systematisering av begreppsområdet bildades den 25 februari 1975 en kommitté vars uppgift var att leda, samordna och planera det egentliga utredningsarbetet. Kommittén har sedan dess haft följande sammansättning

avdelningsdirektör Olov v Heidenstam, SNV, ordförande

docent Artur Almestrand, Sydsvenska Ingenjörbyrån

civilingenjör Svante Bergling, VBB

civilingenjör Hjalmar Brink

direktör Nils Holmberg, Svenska Kommunförbundet

direktör Nils Nordling, Svenska Renhållningsverksföreningen

verkställande direktör Einar Selander, TNC
civilingenjör Göran Walter, TNC, sekreterare

Arbetet har väckt intresse på det nordiska planet, vilket resulterat i att Nordiska Ministerrådets sekretariat beslutat ställa medel till TNCs förfogande för en nordisk samordning av terminologin inom avfallsområdet. För detta ändamål har en kommitté bildats med följande sammansättning

avdelningsdirektör Olov v Heidenstam, Sverige, ordförande

civilingenjör John Pedersen, Danmark

renhållningschef Heikki Saarento, Finland

forskningsledare Geir Wigdel, Norge

verkställande direktör Einar Selander, TNC
civilingenjör Göran Walter, TNC, sekreterare

Arbetet i Danmark, Norge och Finland finansieras av för området ansvariga departement, dvs. Miljøstyrelsen (Danmark), Miljøverndepartementet (Norge) och Miljövårdsavdelningen på Ministeriet för inrikes ärenden (Finland).

Det norska projektarbetet bedrivs av en arbetsgrupp med följande sammansättning.

forskningsledare Geir Wigdel, Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Forskningsråd, ordförande
lic. techn. Ivar Nestaas. Miljøplan I/S

avdelningsdirektör Trond Syversen, Statens forurensningstilsyn

professor Terje Simensen, Norges Tekniske Høgskole, korresponderande medlem

Rådet för teknisk terminologi, RTT, har åtagit sig sekretariatsfunktionen.

Ordlistearbetet har hittills resulterat i ca 450 termer med definitioner. Avsikten har varit att få ett så gemensamt nordiskt begreppsnehåll som möjligt. Särskild vikt har därvid lagts vid definitionerna av de 100 – 150 mest centrala termerna som bär upp den systematiska indelningen av termaterialet. Ett önskemål har också varit att få samstämmning av termernas språkliga form. Termotsvarigheter på engelska, franska och tyska har tillförts i viss mån. Komplettering av dessa kommer att ske under hand i samarbete med huvudintressenterna i de olika länderna.

Avfallstermerna går nu ut på remiss till olika instanser i Danmark, Norge, Sverige och Finland.

Från TNCs bibliotek

Hittills har TNC-Aktuellts läsare endast sporadiskt fått nyheter från TNCs bibliotek. Vi anser det nu angeläget att i nyförvävslistor föra ut information om den litteratur som samlas. Först och främst gäller det ordlistor och andra ordförteckningar, men även övrig litteratur om terminologiarbete.

Eftersom biblioteket huvudsakligen är uppbyggt kring referenslitteratur har vi en begränsad utlåningsverksamhet. I angelägna fall gör vi undantag och lånar ut på kortare tid.

Nyförvävslistan finns som separat bilaga till TNC-Aktuellt.

För upplysningar kontakta Kerstin Lorentz, TNC, tfn 08-84 04 90.

TERMFRÅGOR I URVAL

I sin rådgivande verksamhet har TNC uttalat sig i bl.a. följande termfrågor.

En avsikt, kanske den viktigaste, med serien Termfrågor i urval är att stimulera intresserade läsare att komplettera de synpunkter som framförs.

Termfrågorna har denna gång anknytning till ytbehandling och korrosionsskydd.

aggressiv, adj.

E aggressive

F agressif

D aggressiv

som kan angripa, skada eller förstöra fast material, jfr korrosiv.

flytbeläggning

E float coating

D Schwimmbeschichtung f

avsättning från stigande (eller sjunkande) vätskeyta av material på behållarens väggar

Flytbeläggning av t.ex. oljetankar används i rostskyddande syfte.

glanssmältning, icke: smältglänsning

E gloss melting

D Glanzschmelzung f

smältning av ytskikt hos metallföremål som förberedelse för lödning

Ordningsföljden mellan sammansättningsleden följer samma mönster som i fallet glanspolering.

Ordet smältkapning har förts fram som argument för omvänd ordningsföljd. Den analogin är dock falsk, smältkapning är kapning medelst smältning. Glanssmältning är smältning för att åstadkomma glans.

grundsliplack

E primer-surfacer

D Grundfuller m

lack som har egenskaper av både grundfärg (ger vidhäftning, hindrar korrosion) och sliplack (är snabbtorkande och lättslipad)

kak(nings)hindrande medel

E anti-caking agent

D Antibackmittel n

ämne som motverkar agglomerering vid lagring av t.ex. färg och lack.

korrosiv, adj

E corrosive

F corrosif

D korrosiv

som kan framkalla angrepp på material genom ^{kemisk} termisk eller elektrokemisk reaktion, jfr aggressiv

lack

E lacquer, varnish, enamel

F vernis m

D Lack m

TNC 38 Färg- och lackteknisk ordlista ger stöd för följande distinktioner mellan de betydelse-nyanser hos ordet lack som svarar mot engelska lacquer, varnish och enamel.

– lack som torkar till ett skikt enbart genom avdunstning av lösningsmedel motsvaras av E lacquer

– lack som är uppbyggt på oljebas motsvaras av E varnish

– lack som vid torkning bildar ett hårt skikt och som innehåller pigment motsvaras av E enamel

De olika grupperna överlappar delvis varandra.

pulverlackering, hellre än: pulver(färg)sprutning

E powder coating

D Pulverbeschichtung f

påföring av lack i pulverform

Pulverlackering kan vara virvelsintring eller elektrostatisk sprutning.

rostskyddspasta

E anti-rust paste

F pate f anti-rouille

D Paste f für Rostschutz

rostskyddsmedel med konsistens mellan fastämne och vätska

Rostskyddspasta kan vara tixotrop ämne och kännetecknas av att kunna påföras med hjälp av högtrycksutrustning.

Med pastakonsistens avses en tämligen fast men dock smidig konsistens (TNC 38:120).

Termens lydelse är under prövning i samråd med Korrosionsinstitutet.

spruttravers

anordning som vid sprutmålning bär sprutpistol och utför upp-och-nedåtgående rörelse

Rörelsen är riktad tvärs arbetsstyckets rörelse vilket motiverar valet av efterled i termen.

supernatant, subst.

E supernatant

materialsiktigt som efter separering genom centrifugering, kemisk fällning e.d. finns närmast ytan
Supernatant kan utgöras av vätska eller fastämne.

tjockfilmsfärg, hellre än: tjocklagsfärg

E high-build paint

färg med god fyllighet

vattenburen färg, emulsionsfärg

E water-borne paint

färg där bindemedlet är löst eller dispergerat i vatten

vällning

E (fusing, welding)

förbindning varvid gränssyta mellan två kroppar delvis upplöses på grund av materialutbyte i halvflytande tillstånd

Ordet vällning är numera aktuellt endast om det förlopp som definieras ovan, sedan den gamla arbetsoperationen vällning förlorat i aktualitet. Betydelseförskjutningen synes dock leda till att lämplig motsvarighet på engelska saknas.

TNC AKTUELLT

Ärgång 18(1976):1

Tekniska Nomenklaturcentralen · Box 43 041 · 100 72 Stockholm · Tfn 08-84 04 90

ORDFÖRANDESKIFTE I REPRESENTANTFÖRSAMLINGEN

Vid fjolårets sammanträde beslöt representantförsamlingen att vidta vissa ändringar i paragraferna 6 och 10. Ändringarna har därefter stadgeenligt underställts regeringens prövning. Regeringen har i enlighet med de nya stadgarna uppdragit åt Styrelsen för teknisk utveckling, STU, att utse ordförande i representantförsamlingen samt en av revisorerna.

För tiden fr.o.m. den 1 januari 1976 t.o.m. den 31 december 1978 har STU utsett professor Erik Ingelstam till ordförande i representantförsamlingen. Ingelstam har under en lång följd av år varit professor i fysik vid tekniska högskolan i Stockholm och föreståndare för Institutet för optisk forskning. Sedan några år upprätthåller han befattningen som chef för Mätcentrum vid Statens provningsanstalt.

Erik Rudberg, som nu med ålderns rätt drar sig tillbaka, har varit representantförsamlingens ordförande i 10 år. Dessförinnan hade han under en oavbruten följd av 12 år varit styrelsens ordförande. Redan år 1949 inträdde emellertid Erik Rudberg som ledamot av TNCs arbetsutskott, senare förvandlat till styrelse. Som ständig sekreterare under många år i Vetenskapsakademien, en av TNCs stödjare, och som verksam i många andra sammanhang har han alltid visat positivt engagemang för TNCs sak.

Revisorförordnande

Statssekreteraren i kommunikationsdepartementet, Nils-Olov Hasslev, har fått förlängt förordnande som revisor i representantförsamlingen. Förordnandet gäller för tiden 1 januari 1976 t.o.m. 31 december 1978.

INNEHÅLL

ORDFÖRANDESKIFTE I REPRESENTANTFÖRSAMLINGEN	1
REPRESENTANTFÖRSAMLINGENS ÅRSMÖTE NORDISKT TERMINOLOGISEMINARIUM	1
NOTISER	2
TELETERMBANKER	2
NORDISK AVFALLSORDLISTA	3
TERMFRÅGOR I URVAL	4

REPRESENTANTFÖRSAMLINGENS ÅRSMÖTE NORDISKT TERMINOLOGISEMINARIUM

TNCs representantförsamling sammanträder torsdagen den 22 april 1976. Programmet efter årsmötesförhandlingarna kommer i år att ägnas det nordiska terminologisamarbetet. Flera nummer av TNC-Aktuellt år 1975 upptog sidor av och synpunkter på nordiskt samarbete inom terminologiområdet. Under 1975 har dessutom terminologiarbete inletts på nyinrättade motsvarigheter till TNC i Finland, Tekniikan Sanastokeskus, och i Danmark, Arbejdsgruppe Terminologi vid handelshögskolan i Köpenhamn. Rådet för teknisk terminologi, RTT, i Norge är ungefär lika gammalt som TNC.

Företrädare för de nordiska terminologiorganen kommer att på årsmötet ge en kort presentation av de olika institutionerna och det arbete som pågår.